Ч. 31 Неділя 9 (21) лютого 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

На злодію шапка горить!

Я в низу підписаний без нічиєго зазиву, без нічиєї просьби ані не на нічий приказ — бо маю ще на стілько власної волі, самостійности і відваги в собі, що готов кождої хвилі оперти ся тому, коли би мене заваивано звідки небудь і в який небудь спосіб робити щось, що на мій погляд могло би вийти на шкоду мому народови, народови рускому, з котрого я вийшов — порушив вже давнійше, а й недавно страшну деморалізацию, а в наслідок єї і матеріяльний упадок нашого селяньства на Підгірю і в горах. Я зробив то з тим більшою щиростию, хоч і з немалим жалем в серци, бо і я сам з підгірских сторін родом і жаль мені, великий жаль, того доброго з природи нашого селяньства, котре колись богате, нині зовсім зруйноване материяльно і здеморалізоване до крайности. Порушити сю справу уважав я своїм сьвятим обовязком і кажу тепер отверто, що не дам спокою тим, котрі провинили ся, доки моїх сил і доки аж не буду видіти якогось успіху моєї роботи.

Я вказую на зло і не тикаю нікого. Але коли на злодію шапка горить, то не моя в тім вина. Не давно тому помістив я „Підгірску молитву“ і звернув на то увагу, що наш нарід на Підгірю жиє ще в темноті поганьскій. (Буду на то служити ще новими доказами). І ось показало ся, на кім шапка горить: тутешний москвофільский орґан „Галичанин“ і єго приклонники вхопили ся за шапку! Не маючи можности заперечити факту і не хотячи признати правди, — бо то задача москвофілів руйнувати темнотою і деморалїзациєю наш нарід — накинув ся „Галичанин“ на мене і від кількох днів вже в широчезних статях розписує ся про мою особу і ґазету мною редаґовану та старає ся вмовити в своїх читателів, що я виступаю против духовеньства руского. Се так єму треба говорити, бо случайно тепер вибори і він старає ся використати хвилю, щоби о скілько можна викликати огірчене та роздути невдоволенє і ослабити духа народного в рускім народї, а специяльно в рускім духовеньстві.

Хто коли читав то, що я доси написав, той знає дуже добре, що я против руского духовеньства, того духовеньства, котре щиро і вірно стоїть при своїм народї, ніколи не виступав і виступати не можу, бо оно так само чує, як я, одушевляє ся тими самими гадками, руководить ся тими самими ідеалами, що і я. Але правда, я виступав завсїгди і не перестану виступати против москвофільства, все одно, чи оно прибране в цивільну одїж чи сьвященичу ризу, бо оно дїйстно деморалїзує наш нарід.

„Галичанинови“, що зловив ся за шапку, не сподобалось, що я не хочу поміщати аґітацийних дописий, і навіть не хоче того знати, що то може й нешкодить політичним „опричникам“ з єго табору. Він н. пр. вказує на то, що в Калущині нарід а духовеньство „єдино суть“, а ми як би схотїли скористати з дописий, то показали би як-раз, що там, де москвофільство в духовеньстві, там того нема. Радить ся н. пр. господар — котрий нам то пише, з своїм пан-отцем москвофілом і спроваджують двох панів з міста, — народовців. Пан-отець москвофіл з війтом одна рука і взаїмно себе підпирають, але тепер пан-отець москвофіл хоче ся, а війт виганяє обох панів. Оттаке буває, коли політичні ідіоти станути до спілки з політичними опришками. А нарід жалує ся відтак, що пан-отцї не держать з ним. Нарід, бачите, не знає, що то роблять так москвофіли.

„Галичанин“ тягнув мене за язик і я можу тепер то сказати, бо то анї не поможе анї не зашкодить, але по виборах постараю ся розказати дещо більше про ту деморалізацию, яку ширять москвофіли на нашім Підгірю і в горах і як они там побіч лихварів не лиш матеріяльно, але й морально убивають наш нарід. На тепер нехай сего стане.

Кирило Ќахникевич.

Д о п и с ь.

З Надвірнянщини.

(Деморалїзация на Підгірю а старшина громадска. — Лихва і страшенний упадок селян в горах. — Подяка пос. Вахнянинови. — Потреба урядового вислїдженя лихварів і виданя книжочки против піяньства).

Хоть най хто що хоче собі говорить, то правда все буде горою, бо єсть правдою. А буду туй говорити спеціяльно про нашу хлїборобску справу.

Нема що нарікати на когось, що нам деяким не найлїпше поводить ся. То не лиш у нас так, але всюди. Перейдїть цїлий сьвіт в поперек і вздовж, а всюди таке, або ще й гірше побачите. Народа намножилось, і множить ся — отже потреби зростають — а землї не прибуває. При тім наш нарід підгірский неученний, дуже непорадний і не уміє, чи не хоче з часом рахувати ся. Як би-сьте привязали жида де в хатї, аби він там цїлий день дурно сидів, то певно доти шамотав би ся, доки не урвав би ся шнур, бо жид знає, що час то гроші. Але наш підгірянин не єдин, як піде рано до

27)

Послїдний з Моґіканів.

(Повість Джемса Фенїмора Купера).

(Дальше)

Нараз на знак начальника весла перестали робити.

— Ов! — відозвав ся Ункас майже в тій самій хвили, коли єго батько вказував на недалеку небезпечність.

— Що там? — спитав Соколине Око — озеро гладке як зеркало і не можу навіть добачити чорної головки нура.

Чінґачґук підніс з поважною міною весло і показав ним в ту сторону, в котру і єго очи були звернені. Гевард повів очима за єго рухом.

На кілька сяжнїв від них лежав один із згаданих вже малих островів; але він виглядав такий спокійний і тихий, як би єго самоту не переривав ніколи крок людский.

— Не виджу нїчого! — сказав він — лиш воду і землю!

— Пс! — перебив єму полїшук. — Таки по правдї, Чінґачґуку, ти не робиш нїчого без причини! То лиш тінь, але не має в собі нїчого природного. Майоре, ви чей також видите ту мраку, що уносить ся над островом.

— То з води она так іде.

— Кожда дитина могла би то знати. Але що то під нею тота темнїйша смуга, що сягає до долу аж до самих корчів? То дим від ватри, котра вже, видко, догорає.

— Ну, то ідїм туди та подивім ся. На тім маленькім куснику землї може бути лиш не богато людий, а....

— Коли Ви судите індияньску хитрість білим розумом, то можете помилити ся і може піти собі по — смерть. Маємо лиш дві річи до вибору: або вертати ся й не думати о тім, щоби іти за Гуронами, або сьміло та відважно пустити ся нашим човном поміж острови як поміж різки.

— Лиш на перед! — на перед — сказав на то молодий мужчина і вже Моґікани взяли ся з цїлою силою до весла, так, що в короткім часї доплили до того місця, звідки могли видїти північний беріг того острова, а котрого доси не видїли.

— Видите! — шепнув Соколине Око — два кану і дим іде в гору! Тим злодюгам, мусить, мрака очи заступила, бо коли-б не так, то ми вже чули би їх воєнний крик. Але остров вже лишає ся поза нами і незадовго не досягне нас їх куля.

Бесїду єго перебив вистріл з рушницї і страшенний крик з острова та оповістив, що вже викрили. За малу хвильку опісля пустилось кілька дикунів до своїх кану, котре вже в найкоротшім часї гнали по водї.

О скілько Гевард міг то зміркувати, сї воєнні ознаки не викликали нїякої зміни на лицях або в поступованю Моґіканів і полїшука, лиш то, що они ще дужче, ще скорше веслували, так, що мале судно таки летїло по водї.

— Держіть ся в сїм віддаленю, Чінґачґуку — сказав Соколине Око. — Ті Гурони не мають в цїлім народї анї одної рушницї, котра би так далеко несла; на „убийницю“ можна спустити ся.

Сказавши то підніс він рушницю розважно в гору, але спустив єї знову, коли молодий Моґікан крикнув.

— Що там, Ункасе? — спитав Соколине Око. — Ти своїм криком уратував житє одному Гуронови, чому ти то зробив?

Ункас показав на скалистий беріг перед ними, звідки плили ід ним два кану. Аж тепер стала їм ясна небезпечність їх положеня. Полїшук поклав рушницю на бік і взяв ся знову до весла, підчас коли Чінґачґук кермував човном до західного берега, щоби збільшити віддаленє межи ними а їх новими ворогами.

Дикі, радістні крики пригадали їм, що ту суть ті, що гонили за ними від острова, а той крик розбудив навіть Мецро'го з єго задеревілости.

— Стійте! — відозвав ся він — і возьмім ся до борби з дикунами!

— Хто хоче мати успіх у війнї з Індиянами — сказав на то Соколине Око — не повинен бути так гордий, щоби не хотів учити ся від дикунів. Підїздіть човном близше бере-

сусіди і без жадного інтересу („аби посидіти") та як сяде, то цілїський день зсидить, попакуючи на припічку черепинку, аж доки не зголоднїє. Нераз не два наговорив ся я людем про пошановане, а не марноване часу, але надармо, бо они кажуть: „що часу в Бога нїхто не купив!" Дїти що ростуть, беруть з родичів собі приклад, та замість бути лїпшими стають ще гірші.

Тамтої недїлї переїздив я через кілька сїл; а було то коло 3 години по полудни. В кождім селї подибав я громаду молодежи, стоячу по мостах при коршмах — нїби бавили ся. Але яка то забава? Най Бог боронить! — Треба очи закривати, бо навіть звірина має свою пору до всего, а ту нї! В однім з тих сїл здибаю війта уже добре підхмеленого тай кажу: Війте чи начальнику! Чи знаєте ви, що онтам на мостї молодїж виробляє, і чи ви тим не встидаєте ся? — Е! та чого? — відповідає — або ми такі не були? От най ся грають. — Але-ж бійте ся Бога, війте, там межи дївками і паробками є до 60 дїтий від 6 до 10 лїт маючих, отже для них страшні наслїдки! — Е! фукнув війт на мене та й відходячи в гнїві додав: „Він менї якісь баналюки плете!" — і пішов, а я поїхав дальше та й в дорозї подумав: До чого властиво закон громадский, в котрім говорить ся про допильноване обичайности, коли такий війт на селї — деморалїзациї взагалї не перешкаджає?!

Сумно! і як видимо, що тут здалоби ся щось иншого зарядити, бо як так дальше буде йти, то можемо за пару лїт красних людий дочекати ся! — Доки наші села будуть вибирати на війтів людий темних, не учених, доти, здає ся, нїякого ладу не буде, бо темний війт так мислить, думає і робить, як кождий инший селянин, а нових чесних звичаїв по просту приняти не хоче.

Біда, пане Редакторе! Наші красні і колись богаті гори представляють страшний вид. Лихварі безупинно, і то, і в найбільше наше сьвято, шарять по горах. Так файно добродушних гуцулів обголили, що крім кучі (хатчини) і подертої сорочки, немає сирота нїчого, і уже нї сьвященикови нї панови, нї доброму чоловікови увірити нїчо' не хоче, лиш сумує, та забиває ся горївкою, коли котрого на те стати.

При сїй нагодї з припорученя моїх громадян і в імени многих людий здертих лихварями складаю Високоповажаному п. Вахнянинови нашому рускому послови щиро-сердечну подяку за красну і розумну промову в Радї державній „Про лихву". Най Бог кріпить сили Ваші! Коли Ви за нами обстаєте, і то так щиро — то і ми з Вами і при Вас духом завсїгди будемо.

Коби так, як „Просьвіта", що висилає учителїв господарства по селах, наше Вис. Правительство урядило, і вислало хоть 3—4 людий по наших горах, що-б в кождім селї тї люди мали обовязок звідуватись про бутє народа і відносини его з лихварями, то ручу, що майже що тижня з' кождої місцевости, по кілька лихварів в „Івановій хатї" оперло би ся. А ну прошу над тим нарадитись.

А наконець прошу: може би „Просьвіта" або яке инше товариство видало для простолюда книжку о піяньстві з ілюстраціями, і то більшого розміру, бо многі наші селяни давнїйше видану брошуру „Луць Заливайко" дуже радо слухають і люблять придивлятись ілюстраціям. — З тим кінчу, а колись ще напишу.

Роман Банкович.

Новинки.

Львів дня 20-го лютого 1897.

— **Пантелеймон Кулїш**, звістний україньский писатель, товариш Шевченка, провідник лїтературного руху українського в 60-тих роках, упокоїв ся дня 14-го лютого с. р. з своїм хуторі коло Борзни, в чернигівскій губернії, в 78-ім роцї житя. Кулїш був першим з тих патріотів, що розбудили духа национального Руси-України. Товариш Шевченка, член Кирило-Методиевского братства, голосивого взаїмність словяньску, чоловік умний і широко образований — Кулїш розвинув широку дїяльність лїтературну на Українї яко автор і видавець письменних плодів своїх великих сучасників. Він і перший вплинув на широкий лїтературний рух в Галичинї і на Буковинї. З письменниками галицкими стояв він у тїснїй звязи і запомагав галицкі видавництва працями Нечуя, Ганни Барвінок, Марка-Вовчка і других. Переселивши ся в 1869 р. до Відня, заняв ся Кулїш перекладом письма сьвятого, псалтиря, книги Йова і др. Однакож небавом улїг він иншим впливам, під котрих вражінєм написав свое „Возсоединеніе Руси", а відтак „Крашанку". Сим і підорвав Кулїш свое значінє на Руси і від сего часу занїмів. Мимо сих похибок, що сьвідчать о непостійности характеру, Кулїш остане однакож завсїгди в добрій памяти у нас яко вельми талановитий письменник, в части поет, в части історик, естетик і той, що своїм молодечим жаром умів розбудити інтелїґенцию руску до патріотичної дїяльности в користь Руси-України. Пером Єму земля!

— **Львівскі броварники** звязали ся в товариство, котре обіймає в свій заряд всї львівскі бровари і лисеницкий. Два менші бровари товариство відкупило від дотеперішних властителїв. Директором того товариства став п. Кляйн, властитель бровару на Погулянцї.

— **Загадочна смерть.** Сими днями найдено в Нижанковичах, в річцї Вігорі, в місци де переходить дорога в брід з Боршович, цїлком нагий труп двоїтного хлопця. Жандармерия зарядила слїдство і приарештувала матір дитини Анну Грабовску з Сїраковиць. Она толкує ся тим, що ту дитину незаконного ложа відобрала з Міжниця, де була на вихованю, а повертаючи до вітця до Сїраковиць упала по дорозї так нещасливо, що дитина убила ся на місци. Тодї зі страху перед карою кинула трупа дитини у воду. Слїдство веде ся.

— **Страшна пригода.** З Балигорода доносять: Жінка машиніста тартакового в Колоничах коло Балигорода, женщина молода, виїхала в недїлю з дїтьми до Балигорода. Вже в Балигородї замітила, що дишель при санях був зломаний та що до того й фірман був пяний. Мимо того від'їхала з таким дишлем домів. Була вже недалеко свого мешканя, коли на скрутї коло моста на гостинци сполошили ся конї і вивернули сани на самім мостї. Всї випали з саний, а мати упала так нещасливо, що покотила ся до поруча на край моста і звідтам упала в ріку та до каміня розбила собі голову. Дїти побігли до дому, дали знати вітцеви — але помочи вже не було, нещастна мати померла за кілька годин.

— **Конкурс.** Видїл товариства „Руска Бесїда" у Львові розписує сим конкурс на самостійного директора народного театру „Рускої Бесїди" у Львові. Услівя: 1) Обнятє театру у власний заряд наступає дня 1 цьвітня с. р.; 2) Зложене відповідної кавциї; 3) Предложенє сьвідоцтв дотеперішного занятя. Поданя належить внести на письмі найдальше до 15 марта с. р. до видїлу тов. „Руска Бесїда" у Львові, Ринок ч. 10, де такожь засягнути можна близших пояснень.

Від видїлу „Рускої Бесїди" у Львові дня 17 лютого 1897.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Добрі ради.

☞ **Показуйте свою висшість благородностию духа і серця, честним і розумним поведенєм, ане грубою силою, простакуватостию і соромленєм ся свого роду, свого стану і своєї рідної мови.**

— Чому то кажуть: „Не дай Боже з хлопа пана?!" Пан Цїпивко, селянин

га, Чінґачґуку, станемо там скорше, як тї вовкулаки.

— Почали ся ще живійші перегони веслами, і лиш може тому треба було завдячити, що Гурони не стріляли. Але напруженє втїкаючих було за велике, щоби могли довго видержати, а тї, що гонили за ними, були тим в користнїйшим положеню, що їх було більше.

Гевард добачив з неспокоєм, що полїшук почав журливо оглядати ся, як би шукав якогось иншого способу, щоби їм тим лекше можна втїкати.

— Беріть човном трохи в тїнь — сказав він — виджу що тї злодюги кажуть одному із своїх брати рушницю до руки, а за одну прострілену руку могли би ми нашими скальпами заплатити. Веслуйте в тїнь, так, щоби остров став між нами а ними.

Той спосіб показав ся хосенним. В недалекім віддаленю від них лежав довгий остров, а коли они поплили попри него, то човен, що гонив за ними мусїв поплисти другим боком. Наші приятелї не забули того вихіснувати і добули послїдних сил, щоби скорше відбути дорогу як їх вороги, а коли тамтї два човна знову показали ся, втїкаючі вже їх значно були перебігли.

А всеж-таки були близше себе як перед тим і Гевард відозвав ся борзо:

— Хотять стріляти! А що ми пливемо з ними в однїй лїнії, то ледви чи нас не поцїлять.

— Лягайте в човен, майоре — сказав Соколине Око — та й Ви Менро.

— Гевард усьміхнув ся і сказав:

— Нашій ранзї і нашому характерови не яло ся ховати ся, коли борцї стоять в огни.

— Ах Господи, от вам знову справдешна відвага білого — сказав Соколине Око — котра, як богато инших его поглядів, противна здоровому розумови.

В тій же хвили гукнули два вистріли і зробили конець суперечцї. Одна куля вирвала весло начальникови і кинула ним далеко наперід них.

Гурони заверещали і скористали з тої нагоди, щоби знову стріляти. Ункас направив човном так, що его батько міг знову зловити вирване весло, а той взяв ся відтак знову веслувати з цїлої сили.

З човнів, що за ними гонили, відозвали ся тепер голоси: „великий уж!" — „довга рушниця!" „жвавий олень!" — а то здоганяючим, як би додавало нової сили.

— Веслуйте за мене, майоре — відозвав ся тепер Соколине Око, — нехай моя „убийниця" скаже такоже свое слово.

Гевард взяв весло до рук і хоч не умів добре веслувати, то мав бодай добру волю. А Соколине Око змірив ся, стрілив і той Гурон, що стояв на самім передї човна, повалив ся; его товариші перестали тогди гонити дальше, оба неприятельскі човна підплили до себе і станули.

Оба Могікани скористали з тої подїї, щоби відотхнути, а Гевард веслував дальше. Батько і син стали тепер оглядати один другого, чи їх де куля не поцїлила. Чінґачґукови капала кров з плеча грубими каплями, а коли він побачив, що син не спускає очий з тої крови, набрав трохи води в жменю і облив то місце, щоби показати, як куля лиш незначно его засягнула.

— Поволи, майоре, не веслуйте так борзо — відозвав ся полїшук — вже нас не досягнуть і я хотїв би ще лиш на працане післати тим чортам одну кулю.

— Та бо ми забуваємо на нашу властиву цїль! — сказав на то Гевард.

— Мої доньки! — крикнув Менро. — Не грайтесь смертельним страхом батька, вернїть менї мої дїти!

Полїшук певно привик був послухати старшого віком і висшого становищем, бо глянув ще впослїдне з жалем на тамтї човна і поклав рушницю на бік, а взяв ся замість утомленого Геварда до весла і почав робити з силою, яка нїколи не утомить ся.

А що его змаганя підпирали успішно і оба Могікани, то незадовго перебігли тамтих так далеко, що Гевардови аж лекше відотхнуло ся.

Озеро ставало тепер ширше, берегами підносили ся високі скалисті гори, як і доси, але островів було тут вже мало і можна їх було легко оминути. Удари весел були вже повільнїйші і правильнїйші, а весловане відбувало ся з такою холоднокровностию, як би то розходило ся лиш о заклад, а не о житє і смерть.

Замість взяти ся до західного берега, куди повинна їх була вести їх цїль, взялись хитрі Індияни більше ід тим горам, через котрі по-

господар з Яжова старого прислав нам кілька цінних „Уваг з теперішности", з котрих одну, о лихві і кредиті, ми вже подали, а другу хочемо ту обговорити. П. Ціпивко пригадує приповідку: „Не дай Боже з хлопа пана!" і каже так: „Прислухаймо ся воякам, чи там урльопникам Русинам, що то повернуть зі служби войскової, що собі розмавляють. Один каже: Я мав капраля Чеха. То-то був чоловік, як ангел! — Другий каже: Я мав фельдфебля жида, був дуже добрий. — Третий каже: Мій капраль був Поляк; незгірший. Казав все по руски говорити, а не калїчити польскою мовою. — Четвертий каже: Мій фрайтер був Русин. О най Бог боронить від такого чоловіка і найгіршого ворога! Не дав собі і слова речи, та все кричав нїто по руски, нї то по польски. Годї було зрозуміти бесїди. А кілько ся намучив дїтий людских штурханцями, побоями, що аж страх! Коли б не був при нїм капраль Чех, то був би я не прийшов до дому. От „свій"!— Таких „фрайтрів", як отсей, про котрого п. Ціпивко каже, єсть у нас богато дуже богато, не лиш при войску, але й між людьми цивільними, не лиш межи селянами, але й межи т. зв. інтелїґенцією; можна їх знайти між людьми сьвітскими і духовними. Ми спитали одного разу господаря з села *** про місцевого панотця, а він нам на то: Та що — каже — біда, бо нашї пан-отець таки з нашого „ложа"; а то знаєте... І селянин той навів ту саму приповідку, що повисше. Отже чому то „не дай Боже з хлопа пана? Хто тому винен: чи хлоп, чи пан, чи оба разом? Анї хлоп, анї пан, анї оба разом, а лиш кождий той чоловік сам за себе, що хоче показати свою висшість над другим, а не має чим і не знає як. Фрайтер Русин, простачиско, чоловік необразований, гадає, що тим показує ся, що хтось старшина, коли кричить ся і бє ся других. Необразований чоловік Русин не чуючи, а бодай дуже мало, щоби хтось з людий інтелїґентних говорив по руски, гадає, що можна показати свою висшість тим, коли буде ся говорити иншою мовою, хоч би калїченою; він того не знає, що можна говорити по руски, а мимо того показати свою висшість не лиш другому Русинови, але й Полякови, Нїмцеви, жидови і т. д. Він хоч би остаточно і хотїв, то не може єї показати, бо по правдї тої висшости не має. Не один пан-отець, учитель, урядник боїть ся признати ся до свого селяньского роду, бо гадає, що на тім потерпить єго повага, бо єму здає ся, що тогди люди мали би більшу сьмілість, звичайно як до „свого"; єму встидно признавати ся, бо він уважає хлопа за якогось иншого чоловіка, а не такого, як він сам, хоч цїла ріжниця хиба лиш в одежи, та й в тім, що він щось трошки більше знає (але не так знов дуже богато), а хлоп нїчого. Такий „фрайтер" цивільний чи войсковий, духовний чи сьвітский, встидає ся своєї мови, бо коли єму потреба показати нею свою висшість, він того не уміє, він єї не знає — ловить отже за чужу. Всї того рода люди, всї ті „фрайтри" стараються ся длятого лиш зверха показати якусь свою висшість, бо на дїлї не мають єї в серединї, в своїм дусї, в своїм серци, в своїм розумі. Они мусять лиш удавати, стають ся через то лицемірами, фарисеями, а через то і людьми злими, без серця, без совісти, без чести, бо всяке зло має то до себе, що тягне зараз за собою і цїлий ряд других. Треба-ж ще й то мати на увазї, що наш селянин не хоче, не може того зрозуміти, що він собі також пан, бо так само бере річ поверховно; єму здає ся, що паном можна бути лиш тогди, коли має ся на собі тонше плате, тоншу одежу, коли їздить ся четвернею і повозом і т. д. Коли отже наш селянин видить такого чоловіка, що єму зверха виглядає на пана, а попаде ще й на такого, що лиш поверховно старає ся єму показати свою висшість, то й зараз нагадує ся єму приповідка „не дай Боже з хлопа пана". А тимчасом, як треба брати річ? — так, що той чоловік не має дїйстної висшости, що у него нема нї розуму, нї серця, часом навіть нї совісти, нї чести. Не треба отже нікому дорікати: ти з хлопа пан — але треба єму сказати: ти чоловіче не маєш в собі правдивої, благородної висшости, а хочеш лиш показати єї поверховно. Такому чоловікови треба всюди і на кождім кроцї показати єго убожество духовне, єго фарисейство, а тогди не буде з хлопа пана, лиш будуть всї собі рівні пани, чи сяк чи так убрані.

— Горошок лїсовий (Lathyrus sylvestris) єсть дуже доброю ростиною на пашу і росте буйно на пісках і ринисках та зарінках. Він дає значно лїпшу пашу як конюшина і люцерна, а засаджений раз держить ся і кількадесять лїт. Під управу того горошку треба призначене на то поле добре зорати, прикинути вівсом і заволочити, а відтак виміряти грядки на чверть метра одна від другої і садити горошок по 2 зерна в одну ямку на чверть метра ямка від ямки. От і цїла робота в першім роцї. Опісля жне ся овес як звичайно без взгляду на горошок. В другім роцї треба єго обробити з весни як бураки і найлїпше не косити, а лишити на насїнє. В третім роцї косить ся правильно 2 рази як конюшину. Горошок той росте до півтора метра високо і дає з морґа около 50 метр. сїна. На морґ треба около 5 кільо насїня.

— Як числити сталеві і зелїзні предмети, коли заржавіють: Коли ржа не дуже в'їла ся, то взяти корок, помастити оливою і терти заржавілий предмет; ржа зітре ся, предмет буде знов сьвітити ся як давнїйше і не буде порисований. Скоро ржа більше в'їла ся, треба з мілкої триплї, цьвіту сїркового (дуже мілка сїрка) і оливи зробити тїсто і тим помастити заржавіле місце, а по якімсь часї обтерти мягкою шкіркою. Коли не розходить ся о то, щоби предмет не був порисований, то можна чистити піском або т. зв. скляним папером, котрий купує ся в склепі.

— Позолочувані рами можна очистити сьвіжо розкраяною цибулею, натираючи їх легко. По годинї або двох, змиває ся рами губкою умоченою в чистій дощівцї, а відтак обтирає ся чистим платком.

— Як пізнавати покладки до сьвітла: Сьвіжі покладки суть серединою найяснїйші, а старші при вузшім кінци. В старших видко темні точки; чим яйце старше, тим більші ті точки тим виразнїйше їх видко. Стухлі покладки суть непрозорі. Коли покладки лежать довший час, то жовток спадає в долину і пристає аж до шкаралупки. Можна о тім переконати ся, коли потрясає ся яйцем. Коли покладки часто обертати, то жовток навіть і в старих буде стояти по серединї.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Канея 20 лютого. Грецке войско під проводом полковника Вассоса взяло по довшій борбі форт Вуколїес. Погибло 11 грецких вояків, один офіцир тяжко ранений. З турецкої сторони погибло 100 вояків а 250 дістало ся до неволї. В Ретимнї Турки рабують доми християньскі.

Льондон 20 лютого. Справа кретийска увійшла в нову фазу. Льорд Сельсбері вислав окружник до держав, в котрім заявляє ся за автономією Крети. Італїя стоїть також на тій самій основі. Доки ся справа не буде залагоджена, не можна против Греції виступати.

Константинополь 20 лютого. Приготовленя кораблїв воєнних показали таку недостачу і так лихий стан турецкої фльоти, що єї повне приготовленє до війни вимагало би богато часу і великих гроший.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

вів був Монкальм свою армію до страшенної кріпости Тікондекаґо.

Позаяк Гурони, як то майже на певно вдавало ся, перестали за ними гонити, то не було видимої причини до такої осторожности. Мимо того ішли они цїлими годинами в тім напрямі, аж прийшли до якоїсь затоні на північнім кінци озера.

Тут вигнали човен аж на беріг і мала громадка вилїзла з него. Соколине Око вийшов з Гевардом на невеличкий горб над берегом і звернув відтак увагу свого товариша на якийсь малий чорний предмет, що видків ся досить далеко під берегом.

— Як Ви думаєте своїм білим розумом, щоби то була тота чорна точка? — спитав він.

— Коби на таке віддаленє не за велика, то я би сказав, що то якась птиця. А хиба то може бути щось живого?

— То човен з кори, котрим пливуть дикі хитрі Минґи! Хоч ті очи, що постаріли ся в лїсах, добрі і бистрі, то все-таки нїяке людске око не може добачити всїх тих небезпечностий, які нас в сїй хвили окружають. Тепер они, що правда, сидять тихо, бо вечеряють, але скоро лиш стемнить ся, то підуть зараз як ті пси слїдом за нами. Мусимо їх збити з тропи, бо инакше готов погони за „хитрим лисом" настати борзо конець.

— То не стіймо анї хвильки без якоїсь важної причини.

— Менї чо'сь не подобає ся той легенький дим, що онтам поза скалою піднимає ся понад човном. Я би шию за то дав, що більше очий як наших видить єго — але знають, що то значить. Ну, словами не змінимо тут нїчого, і пора взяти ся до дїла.

Соколине Око вернув тепер задуманий назад до берега, де розповів своїм товаришам в деляварскій мові то, що видів, а потім настала коротка, поважна нарада. Ледви що нарада скінчила ся, як вже всї три взяли ся до виконаня своїх нових постанов.

Човен двигнули з води і понесли на плечах дальше, далеко в лїс, при чім умисно робили широкі слїди. Так ішли дальше, аж прийшли над воду, через котру перебрели та ішли знову дальше, аж прийшли на місце, де була гола скала. Тут, де їх кроки вже не лишали слїдів, завернули знову назад до того потока, але ішли дуже уважно задом.

Звідси пішли потоком аж до озера, де пустили човен знову на воду. Малий вистаючий клинець мов би закривав їх перед очами цїкавих і так плили они дальше, аж поліщук уважав, що порадно і безпечне місце, щоби знову вийти на беріг.

На сїм новім пристанку побули они аж до вечера, звідки поплили на своїм човнї борзенько, але так тихо як лиш було можна до західного берега.

Вийняли знову судно з води і сховали єго старанно в корчах відтак забрали свою зброю і пакунки, а Соколине Око заповів Менро'ви і Гевардови, що тепер прийшла хвиля, щоби наконець взяти ся поважно шукати дівчат.

(Дальше буде).

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.